

Lesbrief bij:

Er zit een gat in

De wereld van Spriet

© 2016

Coen Simon & Linda de Haan

Een boek voor kinderen die niet bang zijn om te vragen (voor alle kinderen dus)

Er zit een gat in de wereld van Spriet en wie in dat gat valt verdwijnt voor altijd. Je kunt dat eng vinden, je kunt er ook grappen over maken. En dat doet Spriet. Hoelang duurt dat eigenlijk, voor altijd? En wat is er zo erg aan verdwijnen? Als er nooit iets verdwijnt staat de wereld stil als een foto. En dan gebeurt er dus helemaal niets. Niemand snapt de grappen van Spriet, behalve Moeloet.

Maar wat gebeurt er met haar als Spriet zelf verdwijnt?

Er zit een gat in – De wereld van Spriet biedt veel mogelijkheden om te praten en te filosoferen over begrippen als iets, niets, nooit, tijd, begin, einde, oneindigheid, verdwijnen, dood, lichaam, geest en denken.

In deze lesbrief geven we enkele suggesties voor het voorlezen en de verwerking van het verhaal in de klas.

De voorbereiding:

- Lees het boek goed door, en let alvast op woorden of uitdrukkingen die u aan de orde wilt laten komen voor woordenschatuitbreiding en/of tekstbegrip.
- Bedenk hoe u de thema's onder de aandacht wilt brengen en welke materialen u daarvoor kunt gebruiken.
- Richt een vertelafel in rondom het boek, in de sfeer van het boek. Met de materialen die u gebruikt om de thema's onder de aandacht te brengen. (Denk bijvoorbeeld aan een meetlat om het oneindige mee te meten.) Maar natuurlijk ook met teksten en tekeningen gemaakt door de leerlingen zelf.

1. De oriëntatie

- Pak het boek erbij. Houd een gesprekje naar aanleiding van de illustratie op het omslag. Vraag wie het boek al kent; diegene mag nog even niks zeggen. Laat de kinderen beschrijven wat ze zien.
- Lees samen de titel. Vraag: Waar denken jullie dat het boek over gaat? Vraag de kinderen waarom ze dat denken. Voer een gesprek met de kinderen over de flaptekst en het gat in de wereld.
- Zorg ervoor dat de platen in het boek tijdens het voorlezen goed zichtbaar zijn. Laat het boek bijvoorbeeld op een standaard staan en ga ernaast zitten om voor te lezen.

2. Voorlezen

- Na de oriëntatie op het boek komt het voorlezen. Het echte werk kan beginnen. Lees het boek de eerste keer in één keer uit. Daarna kun je aan de hand van een gesprek langer bij een pagina stilstaan. Het boek bevat veel gedachten en redeneringen en moet daarom soms een beetje anders worden voorgelezen dan een boek waarin alleen een verhaal wordt verteld. (Zoals je bijvoorbeeld een mop vertelt, waarbij je af en toe een pauze laat vallen of een woord extra benadrukt.) Bij het beantwoorden van de vragen (in het schema) gaat het niet om het juiste antwoord, maar om de uitleg bij het antwoord.

pagina	onderwerp	vragen
1 Hondje loopt naar het gat.	Verschil mensen en dieren.	Zijn dieren bang voor de dood? Voelen dieren anders dan mensen? Kijken dieren anders dan mensen?
2 en 17 Spriet en het potlood.	Deze twee spreads samen lenen zich goed voor een gesprek over verdwijnen, herinneren en gedachten. Over de herinnering aan iemand die even weg is of aan iemand die er niet meer is. (Extra informatie: 'Spieriet' komt van 'Spiritus' en betekent 'geest'.	Wat is er met Spriet aan de hand? Wat is er gebeurd? En waar is hij meegetekend? Is het potlood even lang? Als je iets denkt bestaat het dan ook echt?
3 Spriet in de boom.	Mooi en lelijk.	Waarom vind je iets mooi? Waarom vind je de ene keer de lucht mooier dan de andere keer?
4 Gat in de weg.	Somber en vrolijk.	Word je ook wel eens somber of chagrijnig van iets waar je niet echt last van hebt, maar wat je toch liever anders hebt? (Hoeft niet iets zwaars te zijn. Denk aan: je hebt een leuke dag in het vooruitzicht, maar je had liever een andere trui aangehad.)

5 (& 6 & 7) Mensen, Spriet en Moeloet rondom het gat.	Oneindigheid. Nooit. Tijd.	Wat zie je hier? Waar kijken de mensen naar? (Het gat.) En wat is er achter hen te zien? Als de wereld in de lucht hangt, wat is dan onder en wat is boven? Waarin hangt onze wereld (ons bestaan / het heelal)? Wat is er buiten alles? Hoelang duurt nooit? Kan dat, in niets verdwijnen? Heeft iemand wel eens een huisdier gehad dat dood is gegaan? Waar ging het dier toen heen? Vind je, als je denkt aan het dode dier, dat het er toch ook nog een beetje is?
6 (& 5 & 7) Nooit! Echt wel!	Oneindigheid. Nooit. Tijd.	Wat bedoelt Spriet met 'wie nooit terugkomt is ook nooit weggeweest'?
7 (& 5 & 6) Spriet rijdt over een lemniscaat.	Oneindigheid. Nooit. Tijd.	Welk stuk is langer: het stuk voordat je er bent, of nadat je er bent geweest? (Waar begint de weg waar Spriet op skate?)
8 Bouwwerken.	Het verhaal van de toren van Babel (sluit ook aan bij het geruzie op de volgende pagina, waar ze ook aan iets bouwen.), Ark van Noach, moskee, kerk, wolkenkrabber (net als de toren van Babel tot aan de hemel), raket.	Welke gebouwen herken je? Waarom willen we met een raket de ruimte in?
9 Ruzie en samen bouwen	Grappen maken en ruzie maken	Maak je ook weleens een grap als je wilt dat er geen ruzie is?
10 Spriet en Moeloet (op de letters).	Iets en niets.	Kan er helemaal niets zijn? Waar ben je als je er niet meer bent?
11 (& 12 & 13) Skatebaan.	Niets zorgt ervoor dat er iets kan gebeuren.	Waarom is verdwijnen volgens Spriet niet erg? Waarom is: alles tegelijk = niets?
12 (& 11 & 13) Muzieknoten op een hoopje.	Idem.	Idem.

13 (& 11 & 12) De kus.	Idem.	Idem.
14 Spriet springt met skateboard.	Zeker weten.	Zie je Spriet echt in het gat verdwijnen?
15 Moeloet bij het gat.	Nu.	Hoelang duurt nu? Als je zegt 'ik zit nu op school', hoelang duurt nu dan? Bestaat vroeger, of is er alleen maar nu? Teken een lijn op het bord en maak de lijn steeds kleiner tot er een punt staat en vraag je af of dat nu is. Met een vergrootglas zie je dat ook een stip nog steeds een lengte heeft.
16 EINDELOOS.	* Extra: 'Moeloet' betekent 'mond'. De mond kan alleen praten als er ook geest (Spriet) is, gedachten zijn.	Hoelang duurt eindeloos? Hoe stel je je dat voor, eindeloos? En heeft eindeloos een begin? Wat gebeurt er met Moeloet als Spriet is verdwenen?
17 en 2 Spriet en het potlood (van voor en van achter)	Deze twee spreads samen lenen zich goed voor een gesprek over verdwijnen, herinneren en gedachten. Over de herinnering aan iemand die even weg is of aan iemand die er niet meer is. (Extra informatie: 'Spieriet' komt van 'Spiritus' en betekent 'geest'.	Wat is er met Spriet aan de hand? Wat is er gebeurd? En waar is hij meegetekend? Is het potlood even lang? Als je iets denkt, bestaat het dan ook echt? Heeft het verhaal een einde?
18 Hondje met bot.		Bekijk het boek en zoek het hondje en zijn bot.

3. De afronding

Na het voorlezen is het tijd om het verhaal af te ronden. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden:

- Laat (een van) de leerlingen het verhaal opnieuw in zijn/haar eigen woorden vertellen. Zo horen de kinderen het verhaal nog een keer en kun je kijken of ze het verhaal goed meegekregen hebben.

- Praat met de kinderen over de belangrijkste gebeurtenissen in het verhaal. Begin met de vraag: Wat is er gebeurd? Zie verder het schema.

4. De verwerking

Suggesties voor opdrachten:

Kijk eens naar de tekening met de skatebaan. Wat is er allemaal op de skatebaan geschreven?

Weet je nog een mooie of grappige spreuk of kreet voor op de skatebaan die goed bij het verhaal zou passen?

Als je iets hebt bedacht, teken je in bijpassende letters met balpen of rode pen je spreuk op papier.

De leerlingen verzinnen een mop over 'iets' en 'niets'.

De leerlingen maken met balpen een lijntekening zonder begin en eind.

Teken met de klas met stoepkrijt een groot lemniscaat op het plein.

Over de auteur

Coen Simon is filosoof en maakte naam met *Zo begint iedere ziener*, *Waarom we onszelf zoeken maar niet vinden* en *Filosoferen is makkelijker als je denkt*. Voor *En toen wisten we alles* ontving hij de Socratesbeker. De jury schreef daarover: 'In een bedrieglijk lichtvoetige stijl behandelt hij de ongemakken en eigenaardigheden van het moderne leven.' *Er zit een gat in* is zijn kinderboekendebuut. Coen maakt graag muziek, vooral met zijn kinderen Ella (10), Niklas (8) en Toon (3).

Meer informatie over deze schrijver vindt u op: www.coensimon.nl

Over de illustrator:

Linda de Haan studeerde illustratie aan de kunstacademie in Groningen en ging daarna op pad door Europa en China om zandsculpturen te bouwen. Inmiddels maakt ze al 16 jaar prentenboeken en tekende ze meer dan 125 televisieafleveringen voor het Friese kinderprogramma *Fratsen*. Haar debuut *Koning & Koning* is in binnen- en buitenland bewerkt voor theater en in maar liefst tien talen vertaald, waaronder in het Spaans, Duits, Engels en Japans. vanaf nu is het boek ook te koop in Japan.

Meer informatie over deze illustrator vindt u op:

www.lindadehaan.com

www.koninkoning.nl

Over de samenwerking:

Er zit een gat in – De wereld van Spriet is het eerste boek waar Linda en Coen samen aan hebben gewerkt. De makers hebben elkaar leren kennen in de Groningse Papiermolen, een monumentaal pand waar freelancers uit het creatieve veld werken in een eigen studio/atelier.